

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

VÅR REFERANSE
15/7942

DERES REFERANSE
09/5026

DATO
05.04.2016

Forslag til endring i kapitalforvaltningsforskriften

Det vises til Finansdepartementets brev av 18. februar 2016 vedrørende kapitalkrav for pensjonskasser, der det bes om at Finanstilsynet innen 30. mars 2016 utarbeider høringsnotat og utkast til endring av kapitalforvaltningsforskriften som foreslått i tilsynets brev av 27. januar 2016.

Vedlagt følger forslag til høringsnotat og utkast til forskriftsendring.

For Finanstilsynet

Emil Steffensen
direktør for bank- og forsikringstilsyn

Runa K. Sæther
seksjonssjef

Vedlegg

FINANSTILSYNET
Revierstedet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00
Telefaks 22 63 02 26

post@finansstilsynet.no
www.finanstilsynet.no

Saksbehandler
Hege Bunkholt Elstrand
Dir. tlf. 22 93 97 50

Vedlegg - 31. mars 2016

Høringsnotat – forslag til endring av kapitalforvaltningsforskriften § 2-3 om risikoanalyser

1. Bakgrunn

Finanstilsynet har i brev til Finansdepartementet av 27. januar 2016¹, som svar på et oppdrag fra Finansdepartementet i brev av 25. august 2015, foreslått at en forenklet versjon av Solvens II innføres som et nytt bindende kapitalkrav for pensjonskassene, og at kravene utformes med utgangspunkt i Finanstilsynets etablerte stresstest basert på markedsverdier (stresstest I).

Finanstilsynet foreslo også en endring i forskrift 17. desember 2007 nr. 1457 om livsforsikringsselskapers og pensjonsforetaks kapitalforvaltning² (kapitalforvaltningsforskriften), som bør gjelde inntil nytt kapitalkrav er på plass. Endringen vil innebære at styret i pensjonskassen plikter å vurdere å iverksette tiltak som kan redusere risikoen eller øke bufferkapitalen, dersom risikoanalyser basert på virkelig verdi gir grunn til å tro at pensjonskassens fremtidige finansielle stilling vil være utsatt. Finanstilsynet ba om tilbakemelding på forslagene før Finanstilsynet igangsatte arbeid med høringsnotat og forslag til forskriftsendringer.

Finansdepartementet har i brev av 18. februar 2016 gitt sin tilslutning til at det nå utarbeides utkast til nye soliditetskrav i Norge for å sikre hensiktsmessig regulering av pensjonskassene, basert på en forenklet versjon av Solvens II. Finanstilsynet er i brevet bedt om å utarbeide høringsnotat og utkast til forskriftsregler om nye kapitalkrav for pensjonskasser innen utgangen av juni 2016. Når det gjelder forslaget til endring i kapitalforvaltningsforskriften ber Finansdepartementet om at Finanstilsynet innen 30. mars 2016 utarbeider høringsnotat og utkast til forskriftsendring.

Finanstilsynet gjør oppmerksom på at Finanstilsynet i et høringsnotat av 18. desember 2015 om forslag til forskrifter til finansforetaksloven mv., sendt på høring av Finansdepartementet 21. desember 2015³, har foreslått at kapitalforvaltningsforskriften med enkelte endringer tas inn i forslaget til ny pensjonsforetaksforskrift. Finanstilsynet antar at det kan være aktuelt å samordne arbeidet med ny pensjonsforetaksforskrift og endringen som foreslås i notatet her, og at endringen i stedet innarbeides direkte i pensjonsforetaksforskriften.

I punkt 2 er det redegjort for kapitalforvaltningsforskriften § 2-3 slik den lyder i dag, og i punkt 3 er det redegjort for Finanstilsynets forslag til endring av forskriften.

2. Gjeldende rett

Kapitalforvaltningsforskriften § 2-3 *Nærmere om risikoanalyser* lyder:

Selskapet skal jevnlig, og minst ved utgangen av hvert kvartal, analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og

---

¹ http://www.finanstilsynet.no/no/Artikkelarkiv/Pressemeldinger/2016/1_kvartal/Finanstilsynet-foreslar-nye-solvenskrav-for-pensjonskasser/

² Innføringen av regler tilsvarende Solvens II-direktivet mv. fra 1. januar 2016 innebærer at enkelte forskriftsbestemmelser gitt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven bare skal gjelde for pensjonsforetak fra 1. januar 2016, selv om de formelt ikke er opphevet for forsikringsforetak. Dette omfatter blant annet kapitalforvaltningsforskriften som ikke gjelder for forsikringsforetak (med unntak av § 4-1) fra 1. januar 2016.

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forskrifter-til-finansforetaksloven/id2468780/>

kredittrisiko, vil påvirke selskapets bufferkapital. Analysene skal gjennomføres på selskapsnivå og for relevante porteføljer og underporteføljer. Analysene skal utføres med utgangspunkt i selskapets balanse på vurderingstidspunktet, og under den forutsetning at selskapets forvaltningskapital, herunder eventuelle derivater, og forpliktelser, måles til bokført verdi.

Viser analysene i første ledd at selskapet kan bli påført tap som innebærer at selskapet ikke lenger vil oppfylle soliditets- og sikkerhetskrav fastsatt i lov eller forskrift, skal selskapet vurdere å iverksette tiltak som reduserer risikoen eller som øker bufferkapitalen.

Selskapet skal jevnlig analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko, ville påvirket selskapets bufferkapital under den forutsetning at selskapets eiendeler, herunder eventuelle derivater, og selskapets forpliktelser, måles til virkelig verdi.

Omfanget og frekvensen av analysene som nevnt i første og tredje ledd skal tilpasses kompleksiteten og risikoen i selskapets kapitalforvaltning.

En enhet som er uavhengig av utøvende enhet skal ha ansvaret for analysene. Resultatene av analysene skal jevnlig rapporteres til styret. Styret skal nedfelle sin vurdering i styrereferatet. Dissens i styret skal referatføres.

Finanstilsynet kan gi regler om innrapportering fra selskapet.

Det følger av kapitalforvaltningsforskriften § 2-3 første ledd at selskapet (heretter pensjonsforetaket⁴) jevnlig, og minst ved utgangen av hvert kvartal, skal analysere hvordan uvanlige markedsforhold vil påvirke foretakets kapital situasjon. Analysene skal utføres med utgangspunkt i pensjonsforetakets balanse på vurderingstidspunktet og under forutsetning av at eiendeler og forpliktelser måles til bokførte verdier. Pensjonsforetaket skal også foreta en risikoanalyse med utgangspunkt i at eiendeler og forpliktelser fastsettes til virkelig verdi (markedsverdi), jf. bestemmelsens annet ledd.

Etter kapitalforvaltningsforskriften § 2-3 annet ledd vil pensjonsforetaket bare ha en plikt til å vurdere å iverksette tiltak dersom risikoanalysen nevnt i første ledd (basert på bokførte verdier), viser at pensjonsforetaket kan bli påført tap som innebærer at det ikke lenger vil oppfylle soliditets- eller sikkerhetskrav fastsatt i lov eller forskrift. Pensjonsforetaket skal i slike tilfeller vurdere å iverksette tiltak som reduserer risikoen eller som øker bufferkapitalen. Resultatet av risikoanalysen basert på virkelige verdier skal også forelegges styret, men i dette tilfellet plikter styret kun å nedfelle sin vurdering i styrereferatet, jf. § 2-3 femte ledd.

Finanstilsynet fastsatte i 2008 forskrift av 22. februar 2008 nr. 165 om rapportering av stresstester for forsikringselskaper og pensjonsforetak⁵ der pensjonsforetakene pålegges å rapportere to standardiserte stresstester til Finanstilsynet, henholdsvis stresstest I og stresstest II. Forskriften ble gjort gjeldende for alle forsikringsforetak og for pensjonsforetak med en forvaltningskapital på over

⁴ I Finanstilsynets høringsnotat av 18. desember 2015, se fotnote 3, er "selskapet" foreslått endret til "pensjonsforetak".

⁵ Forskriften gjelder ikke for forsikringsforetak fra 1. januar 2016.

10 milliarder kroner. Forskriften ble gradvis innført for pensjonsforetakene, og fra 31. desember 2012 ble alle pensjonsforetak rapporteringspliktige.

Stresstest I er en forenklet versjon av Solvens II-kravene og er basert på virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser, der det beregnede samlede tapspotensialet (risikoen) vurderes opp mot samlet bufferkapital under forutsetning om avvikling av pensjonsforetaket. Finanstilsynet anser at stresstesten reflekterer underliggende risiko på en bedre måte enn gjeldende soliditetskrav, blant annet ved å vise hvordan verdien av forpliktelsene påvirkes av lavt rentenivå.

Stresstest II er basert på at eiendeler og forpliktelser vurderes til regnskapsmessige (bokførte) verdier, og bufferkapitalen er definert som kapitalelementer utover lovpålagte soliditets- og sikkerhetskrav. Stresstest II måler derfor først og fremst risiko for brudd på gjeldende soliditets- og sikkerhetskrav.

Finanstilsynet har lagt til grunn at stresstestene tilfredsstiller kravene til risikoanalyser i henhold til kapitalforvaltningsforskriften.

3. Finanstilsynets forslag til endring av kapitalforvaltningsforskriften § 2-3

Finanstilsynet anser at risikoanalyser basert på virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser belyser underliggende risiko på en bedre måte enn gjeldende soliditetskrav. Finanstilsynet foreslår derfor at plikten til å vurdere å iverksette tiltak også bør gjelde for risikoanalyser basert på virkelig verdi. Finanstilsynet anser at dette er en tilnærming i tråd med Solvens II og det kapitalkrav som nå er under utarbeiding for pensjonskasser som driver livsforsikringsvirksomhet. Ettersom tiltaket skal gjelde frem til et nytt kapitalkrav er gjennomført, vil plikten til å vurdere tiltak bidra til nødvendig tilpasning i perioden fram til gjennomføringen. En slik plikt kan heller ikke anses urimelig eller uforholdsmessig tatt i betraktning at slike risikoanalyser i stor grad reflekterer pensjonsforetakets reelle økonomiske situasjon.

Plikten til å vurdere å iverksette tiltak inntreer pr. i dag bare dersom analysen viser at selskapet "kan bli påført tap som innebærer at selskapet ikke lenger vil oppfylle soliditets- og sikkerhetskrav fastsatt i lov eller forskrift". Ettersom risikoanalyser basert på virkelige verdier ikke er knyttet til bindende kapitalkrav, må inntreden av handleplikten være undergitt et visst skjønnsstema.

Finanstilsynet foreslår at kapitalforvaltningsforskriften § 2-3 tredje ledd endres slik at det også inntreer handleplikt dersom risikoanalysen (basert på virkelige verdier) "gir grunn til å tro at pensjonsforetakets fremtidige finansielle stilling vil være utsatt", se forslag til nytt annet punktum nedenfor. Finanstilsynet finner det naturlig at terskelen for handleplikt bør ligge nært opp til den tilsynspraksis som Finanstilsynet allerede har kommunisert overfor pensjonsforetak når det gjelder oppfølging av pensjonsforetak med svak finansiell stilling basert på rapportering av stresstest I. Finanstilsynet har i brev av 18. mars 2015 til alle pensjonsforetakene uttalt at det anser en bufferkapitalutnyttelse på over 200 prosent i stresstest I som høy risiko som indikerer svak finansiell stilling. Fra brevet gjengis følgende:

Finanstilsynets stresstest I reflekterer underliggende risiko på en bedre måte enn gjeldende soliditetskrav, blant annet ved å vise hvordan verdien av forpliktelsene påvirkes av lavt rentenivå. Rentenivået ble betydelig redusert i løpet av 2014. Tiårs-renten, lagt til grunn i

stresstesten, ble redusert med 150 basispunkter, hvorav 90 basispunkter i andre halvår. Det reduserte rentenivået har gjennomgående svekket pensjonsforetakenes finansielle stilling.

Finanstilsynet legger til grunn at pensjonsforetaket løpende analyserer sin reelle finansielle stilling og at styret jevnlig vurderer behovet for å gjennomføre tiltak.

Finanstilsynet har vurdert en bufferkapitalutnyttelse på over 200 prosent i stresstest I som høy risiko som indikerer svak finansiell stilling. Finanstilsynet forventer at pensjonsforetak som rapporterer en bufferkapitalutnyttelse i stresstest I over 200 prosent vurderer aktuelle tiltak. Gjennomførte, planlagte eller vurderte tiltak bør framgå av kommentarfeltet på første side i stresstestrapporten til Finanstilsynet."

Finanstilsynet anser på denne bakgrunn at forslaget til endring i kapitalforvaltningsforskriften ikke vil innebære vesentlige endringer for pensjonsforetakene, men er i tråd med etablert forvaltningspraksis. Finanstilsynet bemerker at pensjonsforetaket har en selvstendig plikt til å vurdere om de konkrete omstendighetene er slik at pensjonsforetakets finansielle stilling må anses å være utsatt, herunder om det kan være behov for å vurdere å iverksette tiltak selv om bufferkapitalutnyttelsen er lavere enn 200 prosent. Finanstilsynet foreslår etter dette følgende endring i kapitalforvaltningsforskriften § 2-3 tredje ledd:

§ 2-3 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

*Selskapet skal jevnlig analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko, ville påvirket selskapets bufferkapital under den forutsetning at selskapets eiendeler, herunder eventuelle derivater, og selskapets forpliktelser, måles til virkelig verdi. **Dersom analysen gir grunn til å tro at pensjonsforetakets fremtidige finansielle stilling vil være utsatt, skal pensjonsforetaket vurdere å iverksette tiltak som nevnt i annet ledd.***